

ВЕРАС ДЕНІ Д'АМЕ

Верас Дені д'Аме (*Denis Veiras*; бл. 1635 в м. Але (Alès), Лангедок, Франція — бл. †1700) — французький протестант, письменник, автор утопії «Історія севарамбів» (1675-79).

В. народився в протестантській сім'ї дрібної буржуазії. Кар'єру розпочав з того, що записався в королівську армію і два роки брав участь у війні за П'ємонт. Отримав освіту, в 1660 році став доктором права. **В.** готувався розпочати адвокатську кар'єру в Тулузі, однак емігрував із Франції до Англії через релігійні переслідування. Відміна Людовіком XIV Нантського едикту в 1686 р. (Нантський едикт — указ короля Франції Генріха IV від 13 квітня 1598, який дарував французьким гугенотам певні громадянські права, відкривши таким чином шлях до релігійної терпимості) викликала еміграцію з Франції великої кількості протестантів. Мабуть, з цієї ж причини і **В.** в 1686 р., покинувши Париж, виїхав до Голландії, де слід його губиться.

1675-1685 роки, проведені **В.** у Парижі, — найбільш відомі у його біографії. Тут у 1677-1679 рр. він видав обидві частини «Історії севарамбів», у 1683 з'явився голланд. переклад, у 1689 нім., у 1728 італ. В 1682 р. **В.** видає методичну граматику фр. мови, в 1683 р. — коротку граматику фр. мови англ. мовою. У своїй методичній граматиці **В.** намагається спростити фр. орфографію, і його праця отримує високу оцінку з боку відомих фр. лінгвістів. **В.** відкидає неодноразові пропозиції вступити на держ. службу, так як прийняття такої пропозиції було пов'язано з необхідністю змінити релігію.

В. надає «Історії севарамбів» форми роману-подорожі. Його роман — сполучна ланка між ранніми комун. утопіями 16 в. і соц. ідеями Просвітництва. З іншого боку описання сусп-ва севарамбів до реформ зближує **В.** з теоретиками природного права і соціалістами-утопістами 18 в. Розповідь ведеться від імені капітана Сидена, корабель якого направляючись з Голландії до Батавії опинився на міліні біля берегів Австралії, тому самому капітану довелося прожити п'ятнадцять років серед народу севарамбів. Фактично це і перша антірелігійна утопія, в якій **В.**, зображує вигадане сусп-во, де приватна власність замінена громадською, відсутні стани і спадкові привілеї, земля і всі багатства належать народу, праця обов'язкова для всіх, крім старих і хворих.

Наприклад, якщо в «Утопії» Мора робочий день дорівнює 6 годинам, в «Місті Сонця» Кампанелли — 4 годинам, то в романі **В.** всі зобов'язані працювати 8 годин на добу. **В.** першим проголосив поділ дня на три рівні частини: робота, відпочинок, задоволення.

Закони, за якими живуть севарамби, дозволяють їм задовольнятися всіма можливими благами. Кожна людина, не маючи приват. власності, володіє проте всіма багатствами країни. Усе, що їм необхідно, севарамби одержують із держ. складів, їм і в голову не приходять наживатися нечесним шляхом. Оскільки весь народ ділиться лише на приватн. і сусп. осіб, усякий може досягти вищої влади добрими й розумними справами.

Населення займається в основному будівництвом і землеробством, але тим, у кого є здатності до мистецтв, надаються всі можливості для заняття улюбленою справою із самого дитинства. Із семи років севарамбів починає виховувати д-ва. Дітям прищеплюють бажання трудитися, повагу до старших, слухняність, добродіяння. Країна поділена за виробничим принципом на осмазії — міські та сільські, в яких діти навчаються на основі поєднання загальної та проф. освіти. По досягненні певного віку севарамби вступають у законний шлюб, вважаючи своїм обов'язком виховати «декількох дітей батьківщині» і провести життя добродібно й з користю для сусп-ва. Злочинців, що порушили закони порядності і цнотливості, які вважаються основою життя сусп-ва, чекає публічне покарання.

Король Севаріас та його супутники пробують різні д-вні системи, і, зрештою, зупиняються на одній, найприйнятнішій. **В.** описує політ. лад севарамбів як поєднання

освіченої монархії і демокр., аналізує соц. реформи, проведені в уявному сусп-ві севарамбів їх законодавцем Севарісом. Севарамби обирають монарха, влада якого обмежена виборними установами. Верховним володарем і божеством вважається Сонце. **В.** описує й регулярну армію Севарамба. Війська, що складаються не лише з чоловіків, але і з жінок, озброєні найсучаснішою зброєю. Як пояснює **В.** через одного з персонажів романа, багато жителів країни бували і в Європі, і в Азії, запозичуючи усі корисні нововведення і ретельно оберігаючи таємницю своєї батьківщини, щоб до них не проникли вади мешканців інших материків.

Роман **В.** отримав велику популярність і викликав численні наслідування. Книга була настільки правдоподібною, що редактор газети «Journal des Sçavans» в рецензії 1678 року не міг вирішити, справжній це опис, чи вдала містифікація. Роман «Історія севарамбів» видавався фр. мовою аж до кінця XVIII століття в Парижі і особливо багато в Амстердамі, витримавши не менше 20 видань. Кілька разів роман видавався до середини XVIII століття в перекладі на англ. мову повністю або в уривках, був неодноразово переведений на нім., італ. та голландську мови. Найбільше число видань припадає на початок XVIII століття, але і в кінці його, напередодні Фр. буржуазної революції, «Історія севарамбів» кілька разів була видана у Франції. І навіть у XIX столітті, коли роман був забутий у Франції, його охоче читали в Англії і в Німеччині.

Література: Верас Д. История севарамбов. (Vairasse D. Histoire des sevarambes) [Текст] / Д. Верас; пер. с франц. Е. Дмитриевой. Комментарии Ф. Шуваевой. Вступительная статья В. Волгина. Под общей редакцией академика В. Волгина. — М. : Изд-во Акад. Наук СССР, 1956.